

Jezične nedoumice u rendgenskoj dijagnostici

X-ray Diagnostics and Linguistic Dilemmas

Klječanin Franić, Ž.

Sažetak

U suvremenim se hrvatskim pravopisima te stručnoj i znanstvenoj literaturi naziv *rendgen* nalazi i u varijantama *rengen* i *rentgen*. Pravopisi različito propisuju i skraćeni oblik tog naziva, pa nalazimo RDG, RTG i rtg. U biomedicinskim tekstovima u značenju onoga što se odnosi na *rendgensku dijagnostiku* nalazimo i pridjeve *rendgenografski* i *rendgenološki*. Osim toga kao sinonimi složenicama čija je prva osnova *rendgen-* upotrebljavaju se složenice s vezanom osnovom *radio-*, primjerice *rendgenologija* i *radiologija*, *rendgenogram* i *radiogram*. U ovom smo radu na korpusu suvremenih biomedicinskih znanstvenih i stručnih tekstova istražili jezične nedoumice povezane s nazivom *rendgen* i njegovom tvorbenom porodicom na pravopisnoj i leksičkoj razini. Istražili smo pravopisna kolebanja u pisanju naziva *rendgen* i njegove pokrate. Zatim smo istražili sinonimnu upotrebu pridjevnih izvedenica od imenice *rendgen* i složenica čija je prva osnova *rendgen-*. Istražili smo također leksičke varijante naziva *rendgenologija*, *rendgenografija* i *rendgenogram* te njihovih izvedenica s obzirom na to da se u biomedicinskom terminološkom sustavu u istom značenju upotrebljavaju i nazivi *radiologija*, *radiografija* i *radiogram*. Analizirali smo i zastupljenost složenica čija je prva osnova *rendgen-* i složenica s prvom osnovom *radio-* u pojedinim biomedicinskim područjima.

Ključne riječi: rendgen, pravopis, rendgenologija, radiologija, terminološke varijante

Abstract

In contemporary rules on Croatian spelling and professional and scientific literature, the term *rendgen* (X-ray) is also found in the variations *rengen* and *rentgen*. Spelling rules also prescribe various abbreviated forms: RDG, RTG and rtg. In biomedical texts, in the definition of what is meant by *rendgenska dijagnostika* (X-ray diagnostics), we also find the adjectives *rendgenografski* and *rendgenološki*. In addition, for compound words with their root in the word *rendgen*, various compounds are used as synonyms, with the common root *radio-*, for example *rendgenologija* and *radiologija*, *rendgenogram* and *radiogram*. In this paper, on the basis of the body of contemporary scientific and professional biomedical texts in Croatian, we researched the linguistic dilemmas related to the term *rendgen* and related words, on the level of spelling and lexicon. We researched vacillations in the spelling of the term *rendgen* and its abbreviations. We then researched the synonyms used of the adjectival derivatives of the noun *rendgen* and compound words, primarily based on *rendgen-*. We also researched the lexical variations of the terms *rendgenologija*, *rendgenografija* and *rendgenogram* and their derivatives, since the terms *radiologija*, *radiografija* and *radiogram* are used with the same meaning in biomedical terminology. We also analysed the frequency of the use of compounds using the root word *rendgen-* first, and compounds with *radio-* in first place, in relation to individual fields of biomedicine.

Key words: X-ray, Croatian language, rendgen, rendgenologija, radiologija, spelling and terminological variations

Željka KLJEČANIN FRANIĆ, prof., Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Dopisni autor: zkljecanin@vef.hr

Uvod

U hrvatskom su općem jeziku i stručnim tekstovima u posljednja tri desetljeća i stručnjaci pojedinih struka i lektori nerijetko imali dvojbe vezane uz naziv *rendgen* i njegovu tvorbenu porodicu. Prva je dvojba pravopisna jer su osim ove varijante pravopisi i jezični savjetnici preporučivali i hrvatska leksikografija opisivala i varijante *rengen* i *rentgen*. Suvremena publicistika pokazuje da se i pokrata ovog naziva nalazi u više varijanata, naime osim što supostoje RTG i RDG, te se varijante katkad pišu velikim, a katkad malim slovima. Dvojbe postoje i na tvorbenoj, leksičkoj i semantičkoj razini. Primjerice često se kao sinonimi upotrebljavaju pridjevi *rendgenski*, *rendgenološki* i *rendgenografski*, te se postavlja pitanje jesu li ta tri pridjeva zamjenjiva u svim kontekstima s obzirom na to da nemaju jednaku tvorbenu osnovu. Nedoumice uzrokuje i upotreba naziva *radiologija*, *radiografija* i *radiogram* kao istoznačnica nazivima *rendgenologija*, *rendgenografija* i *rendgenogram*. U ovom smo radu istražili kako su različite pravopisne preporuke utjecale na izbor naziva u udžbeničkoj literaturi. Isto smo istražili i u suvremenoj publicistici te smo u tu svrhu u programu Sketch Engine, na temelju korpusa koji čine znanstveni i stručni članci iz humane, veterinarske i dentalne medicine iz 2019. godine, izlučili pravopisne varijante imenice *rendgen* i njezinih tvorenica te varijante njihove pokrate. U istom smo programu istražili pojavnost složenica čija je prva sastavnica *rendgen-* (*rendgenologija*, *rendgenografija*, *rendgenogram*) i usporednih složenica s vezanom osnovom *radio-* (*radiologija*, *radiografija*, *radiogram*) s obzirom na struku, odnosno terminološki podsustav kojemu pripadaju unutar biomedicinskog terminološkog sustava.

Rendgen u suvremenim hrvatskim pravopisima i stručnoj literaturi

Imenica *rendgen* njemačka je posuđenica i eponim. U prirodnim i tehničkim znanostima eponimi su vrlo česti, naime oni su priznanje zaslužnim znanstvenicima za pojedina otkrića (Kereković, 2019.). Tako je i *rendgen*, uređaj za snimanje pomoću rendgenskih zraka, nazvan po njemačkom znanstveniku Wilhelmu Conradu Röntgenu (1845. – 1923.) koji je 1895. otkrio posebnu vrstu elektromagnetskog zračenja, X-zrake, koje su po njemu poslije nazvane rendgensko zračenje. Osim u značenju uređaja za rendgensko snimanje *rendgen* se upotrebljava i u značenju jedinice za mjeru izloženosti radioaktivnomu zračenju. U razgovornom se stilu *rendgen* upotrebljava i u značenju pregleda rendgenskim uređajem (*idem na rendgen*).

Tablica 1. Udžbenici iz rendgenske dijagnostike

Udžbenici iz rendgenske dijagnostike	Pravopisna varijanta
<i>Rendgenska dijagnostika reumatskih bolesti (2001.)</i>	rentgen
<i>Klinička rentgenologija u veterinarskoj medicine (2002.)</i>	rentgen
Analogna i digitalna rendgenografija u veterinarskoj medicini (2009.)	rendgen
Atlas rendgenske anatomije (2010.)	rendgen
<i>Rendgenska kefalometrija (2014.)</i>	rendgen
<i>Veterinarska stanica</i>	-

U hrvatskom se jeziku naziv *rendgen* različito prilagođivao. Da bi kao opća imenica i naziv bio prilagođen standardnojezičnoj i terminološkoj normi, vlastito ime *Röntgen*, u procesu eponimizacije u kojemu se gubi semantička veza s korijenom (Mršić, 2000.), počeo se pisati malim slovom. Grafijska je prilagodba uvjetovala da se njemački grafem *-ö* zamijeni hrvatskim *-e* (*röntgen* → *rentgen*) te da se provede jednačenje po zvučnosti pri čemu bezvučni glas *-t* ispred zvučnoga *-g* prelazi u svoj zvučni parnjak *-d* (*rentgen* → *rendgen*).

Suvremeni hrvatski pravopisi međutim nisu bili jedinstveni u prilagodbi ovog naziva, pa su se tako u upotrebi, uz *rendgen*, našle i varijante *rengen* i *rentgen*. Babić, Finka i Moguš u svojim pravopisima iz 1996. i 2004., Babić, Ham i Moguš u *Hrvatskom školskom pravopisu* iz 2005. te Babić i Moguš u pravopisu iz 2010. preporučuju varijantu *rengen*. Babić svoj izbor i zalaganje za ovu varijantu objašnjava time što u hrvatskom književnom jeziku ne postoji opća imenica sa suglasničkom skupinom *-ndg* (Babić, 1995.). Pravopisi Anića i Silića (2001.), Badurine, Markovića i Mićanovića (2007.) te jezični savjetnik Barić i suradnika (1999.) međutim preporučuju varijantu *rendgen*, koju propisuje i aktualni pravopis iz 2013. (Jozić i sur.). I dok su se pravopisna rješenja kod jezikoslovaca kolebala između varijanata *rendgen* i *rengen*, prema naslovima stručne literature iz rendgenske dijagnostike možemo vidjeti da varijante *rengen* nema, već su kod stručnjaka postojala kolebanja između varijanata *rendgen* i *rentgen*.

Izostanak varijante *rengen* u stručnoj biomedicinskoj literaturi, koju jedan dio hrvatskih pravopisa propisuje, mogao bi se objasniti prevelikim udaljavanjem ovoga oblika od izvorne riječi. Istodobno bi se pojavnost varijante *rentgen*, koju nijedan od spomenutih pravopisa ne propisuje, mogao objasniti otporom prema deetimizaciji, odnosno nastojanjem da se čuva veza između imenodavatelja (fizičar Röntgen) i imenoprimatelja (rendgenski uređaj).

U svakom slučaju, u biomedicinskim znanstvenim i stručnim tekstovima iz 2019. nalazimo samo varijantu *rendgen*, stoga možemo zaključiti da je nakon godina pravopisnih i upotrebnih kolebanja kod stručnjaka prevladao oblik koji propisuje i aktualni pravopis iz 2013. godine.

Pokrata naziva *rendgen* i njegovih tvorenica

Pravopisna dvojba o pisanju naziva *rendgen* protegnula se i na njegovu *kraticu*. Kratice nastaju skraćanim pisanjem jedne ili više riječi i mogu biti jednostavne (abrevijacije) i složene (akronimi) (Badurina i sur., 2007.). Hrvatski pravopis Jožića i suradnika (2013.) razlikuje kratice i pokrate. Kratice se pišu malim početnim slovom (iznimno sadržavaju i veliko slovo, primjerice *pH* i *Rh*), ne sklanjaju se i u pravilu završavaju točkom (*medicinski* → *med.*, *monsinjor* → *msgr.*). Pokrate se pišu velikim slovima (iznimno sadržavaju i malo slovo, primjerice *IgM* od *imunoglobulin M*), u pravilu se sklanjaju i ne završavaju točkom. I jedne i druge mogu nastati kraćenjem jedne ili više riječi. U biomedicinskim tekstovima pokrate imaju veliku praktičnu vrijednost jer su brojni nazivi složeni i dugački, pa njihovo kraćenje olakšava i ubrzava komunikaciju (Peroš, 2017.). Pokrate međutim mogu uzrokovati i smetnje u komunikaciji, zbog neprozirnosti značenja, zbog čega je njihova upotreba dvojbena i s bioetičkog aspekta s obzirom na to da pacijent (i vlasnik pacijenta u veterinarskoj medicini) imaju pravo na potpunu informiranost (Gjuran-Coha, 2011.). Pri kraćenju riječi, osim načelom ekonomičnosti koje je povod kraćenju, trebalo bi se voditi i načelom razumljivosti koje kaže da se riječi i nakon kraćenja moraju moći bez poteškoća razumjeti (Badurina i sur., 2007.). Kod kratica i pokrata u biomedicini pitanje razumljivosti još više dolazi do izražaja jer se one često upotrebljavaju u engleskom obliku. Engleski je jezik dominantan u svijetu znanosti i tehnologije pa kao što se engleski nazivi vrlo brzo prošire u terminologijama drugih jezika, tako se brzo prošire i engleske pokrate. U hrvatskoj biomedicinskoj terminologiji imamo primjere upotrebe isključivo engleskih pokrata (CT – *kompjutorizirana tomografija*) te engleskih i hrvatskih pokrata (NSAID od *non-steroi-*

dal anti-inflammatory drugs i *NSPUL od nesteroidni protuupalni lijekovi*).

No je li skraćeni oblik naziva *rendgen* kratica ili pokrata i krati li se engleski ili hrvatski naziv? Suvremeni pravopisi i jezični savjetnici ni tu nisu jedinstveni. Jezični savjetnik Barić i suradnika (1999.) preporučuje izvornu pokratu RTG, pravopis Badurine i suradnika (2007.), prema hrvatskom nazivu, *rendgen* krati u RDG, dok *Rječnik kratica* Babića i Žic Fuchs (2007.) navodi kraticu pisanu malim slovima – *rtg*. Pregledom korpusa znanstvenih i stručnih biomedicinskih tekstova iz 2019. ustanovljeno je da se skraćeni oblik naziva *rendgen* i njegovih tvorenica pojavljuje u tri oblika – RDG, RTG i Rtg. Pritom je najčešći oblik RDG (13 pojavnica), zatim RTG (7 pojavnica) te Rtg (4 pojavnice). Dakle kao što pravopisi nisu usuglašeni u kraćenju naziva *rendgen*, tako nema suglasnosti ni među stručnjacima. Kao i u pravopisnoj prilagodbi ovoga naziva, gdje se uz dva oblika koja propisuje standardni jezik (*rendgen* i *rengen*) u praksi pojavljuje i treći (*rentgen*), tako se i u slučaju pokrate, gdje imamo tri preporučena načina kraćenja (RDG, RTG i Rtg) u literaturi pojavljuje i četvrti (Rtg). I dok se stručnjaci i jezikoslovci ne usuglase o pisanju pokrate ovoga naziva, preporuka je u tekstu (članku, udžbeniku) dosljedno upotrebljavati jednu odabranu varijantu.

Jesu li *rendgenski*, *rendgenografski* i *rendgenološki* sinonimi?

U stručnoj se biomedicinskoj literaturi često kao sinonimi upotrebljavaju pridjevi *rendgenski*, *rendgenografski* i *rendgenološki*. U primjerima kao što su *rendgenska obrada*, *rendgenografski prikaz* i *rendgenološka pretraga* ove se tri pridjevne sastavnice i imenice uz koje stoje mogu naći i u drugim kombinacijama, primjerice *rendgenski prikaz*, *rendgenografska pretraga* i *rendgenološka obrada*, iz čega se može zaključiti da je riječ o sinonimima. Ova su tri odnosna pridjeva tvorena veoma plodnim odnosnim sufiksom *-ski* (Babić, 2002.), međutim nemaju jednako značenje jer su nastali od različitih imenica. Prvi se odnosi na imenicu *rendgen* (uređaj) koja je ujedno i tvorbena osnova, drugi na imenicu *rendgenografija* (tehnika snimanja slikovnih zapisa unutarnjih struktura tijela prolaskom x-zraka ili gama-zraka kroz tijelo), čija je tvorbena osnova *rendgenograf-*, a treći na imenicu *rendgenologija* (znanost o svojstvima i praktičnoj upotrebi rendgenskih zraka), čija je tvorbena osnova *rendgenolog-*. Iako ova tri pridjeva nemaju jednako značenje, kao sastavnica navedenih naziva oni se mogu zamijeniti, a da se značenje iskaže na promijeni:

rendgenska obrada → obrada pacijenta pomoću rendgena
 rendgenološka obrada → obrada u sklopu rendgenologije (usp. gastroenterološka obrada)
 rendgenski prikaz → prikaz (organa) dobiven rendgenskim snimanjem
 rendgenografski prikaz → prikaz (organa) dobiven rendgenografijom
 rendgenografska pretraga → pretraga koja se izvodi rendgenografijom
 rendgenološka pretraga → pretraga u sklopu rendgenologije (usp. imunološka, toksikološka, alergološka pretraga)

Zamjenom pridjeva *rendgenski*, *rendgenografski* i *rendgenološki*, zbog njihove podudarnosti na izrazno-sadržajnoj razini (Tafra, 2003.), u ovim slučajevima neće biti prenesena kriva poruka te će i dijagnostičar i pacijent razumjeti iskaz. Oni međutim nisu zamjenjivi u svim slučajevima i valjalo bi voditi računa o njihovoj pravilnoj upotrebi.

U našem smo korpusu izdvojili najviše primjera za pridjev *rendgenski* (52 pojavnice) koji je pravilno upotrijebljen u svim pronađenim nazivima u čijem se sastavu nalazi: *rendgenska dijagnostika*, *rendgenski nalaz*, *rendgenski pregled*, *rendgenska pretraga*, *rendgenski prikaz*, *rendgenska simptomatologija*, *rendgensko snimanje*, *rendgenska snimka*. Štoviše, u ovim se primjerima preporučuje upotreba pridjeva *rendgenski* jer se radi o dijagnostici, snimanju, pregledu i pretrazi koji se rade pomoću rendgena, nalazu, prikazu i snimci dobivenima pomoću rendgena te simptomima vidljivima na rendgenu. Za pridjev *rendgenološki* pronađeno je pet pojavnica i svaka je vezana uz imenicu *pretraga*. *Rendgenografski* smo pronašli samo u jednom slučaju kao pridjev, i to uz imenicu *prikaz*.

Rendgenski, *rendgenografski* i *rendgenološki*, osim što se upotrebljavaju kao pridjevi, često se sinonimno upotrebljavaju i kao prilozi, većinom u sintagmi *rendgenski vidljiv*.

Iako su značenja imenica od kojih su ovi oblici tvoreni jasno razgraničena, njihova prevelika zvučna i značenjska sličnost razlog je njihove česte zamjenjivosti u upotrebi (Tafra, 2003.). Korpus tekstova koje smo istražili upućuje na to da je najčešći oblik *rendgenski*, koji je ujedno pravilniji u kontekstima u kojima je pronađen i, kao kraći, ekonomičniji.

Rendgenologija i radiologija

Enciklopedijski rječnik humanog i veterinarskog medicinskog nazivlja, uz definiciju rendgenologije kao znanosti o svojstvima i praktičnoj upotrebi

rendgenskih zraka u različitim strukama, navodi i podatak da je to raniji naziv za radiologiju. *Hrvatska enciklopedija* (<https://www.enciklopedija.hr/>) pod natuknicom *rendgenologija* upućuje na radiologiju (medicinsku), koju definira kao granu medicine koja se bavi dijagnostičkim i intervencijskim (terapijskim) postupcima uz primjenu ionizirajućeg i neionizirajućeg zračenja. *Medicinski leksikon* (<https://medicinski.lzmk.hr/>) također pod natuknicom *rendgenologija* upućuje na radiologiju. I terminološka baza STRUNA (<http://struna.ihij.hr/>) pojam *rendgenologija* ne definira, već upućuje na radiologiju, a *rendgenologiju* određuje kao dopušten izraz. Ovakva nam leksikografska i terminološka obrada govori da se ta dva naziva smatraju sinonimima. Školski rječnik hrvatskoga jezika (<https://rjecnik.hr/>) ova dva naziva ne drži sinonimima. Osim što su oni obrađeni kao odvojene natuknice, *rendgenologija* se određuje kao grana medicine koja se koristi rendgenskim zrakama u dijagnostičke svrhe, a *radiologija* kao grana medicine koja se bavi zračenjem i njegovom primjenom u medicini.

U biomedicinskoj se literaturi složenice čija je prva osnova naziv *rendgen-* i one čija je prva osnova prefiksoid *radio-* (lat. *radio* – svijetliti, zračiti) često nalaze kao sinonimi (*rendgenološki* – *radiološki*, *rendgenogram* – *radiogram*, *rendgenografija* – *radiografija* itd.). Ti nazivi međutim nisu u svim kontekstima sinonimi (istoznačnice) jer *radiologija* pokriva šire semantičko polje od *rendgenologije*. Dok je *rendgenologija* znanost o djelovanju x-zraka i γ-zraka u dijagnostičke svrhe, *radiologija*, osim tih, proučava i alfa-zračenje, beta-zračenje i druga zračenja. Hijerarhijski je odnos ovih dvaju pojmova dijelni, pri čemu je *radiologija* nadređeni pojam, hiperonim, a *rendgenologija* kao dio radiologije podređeni pojam, hiponim (Hudeček i Mihaljević, 2012.). Tako će svaki rendgenski nalaz uvijek biti i radiološki, ali neće svaki radiološki nalaz biti i rendgenski. Naravno, ako se radi o pretragama koje uključuju snimanje x-zrakama ili

Tablica 2. Pojavnost složenica s prvom osnovom *rendgen-* prema biomedicinskim područjima

Složenice s prvom osnovom <i>rendgen-</i>	Humana medicina	Dentalna medicina	Veterinarska medicina
<i>Rendgenologija</i>			5
<i>Rendgenolog</i>			
<i>Rendgenogram</i>	5		4
<i>Rendgenografija</i>			4
<i>Rendgenoskop</i>		1	

Tablica 3. Pojavnost složenica s prvom osnovom *radio-* prema biomedicinskim područjima

Složenice s prvom osnovom <i>radio-</i>	Humana medicina	Dentalna medicina	Veterinarska medicina
<i>Radiologija</i>	12		
<i>Radiolog</i>	13		
<i>Radiogram</i>	8	23	
<i>Radiograf</i>		1	
<i>Radiografija</i>	1	8	7

γ-zrakama, gdje ti pojmovi pokrivaju isto semantičko polje, *rendgenski* i *radiološki* mogu se upotrijebiti kao sinonimi. Pritom je, kao i kod pokrate, preporuka odlučiti se za jednu leksičku varijantu i dosljedno je upotrebljavati.

Na korpusu suvremenih znanstvenih i stručnih tekstova istražili smo kako se unutar pojedinih biomedicinskih područja upotrebljavaju nazivi *rendgenologija* i *radiologija* te druge tvorenice iz tvrbene porodice s osnovama *rendgen-* i *radio-*. U sljedećim tablicama donosimo pojavnost navedenih naziva u biomedicinskim terminološkim podsustavima – humanoj, veterinarskoj i dentalnoj medicini.

Iz tablica je vidljivo da se imenica *rendgen* i složenice čija je prva osnova *rendgen-* najčešće pojav-

Tablica 4. Pojavnost pridjeva i priloga tvorenih od imenice *rendgen* i složenica s prvom osnovom *rendgen-* prema biomedicinskim područjima

Pridjevi i prilozi tvoreni od osnove <i>rendgen</i> i složenica s prvom osnovom <i>rendgen-</i>	Humana medicina	Dentalna medicina	Veterinarska medicina
<i>Rendgenski</i>	7	14	33
<i>Rendgenološki</i>			7
<i>Rendgenografski</i>			4
<i>Radiograf</i>		1	
<i>Radiografija</i>	1	8	7

Tablica 5. Pojavnost pridjeva i priloga s prvom osnovom *radio-* prema biomedicinskim područjima

Pridjevi i prilozi tvoreni od imenica s prefiksoidom <i>radio-</i>	Humana medicina	Dentalna medicina	Veterinarska medicina
<i>Radiološki</i>	60	31	
<i>Radiografski</i>	7	18	2

ljuju u veterinarskoj medicini (14 pojavnica), zatim u humanoj medicini (5 pojavnica) te samo jedanput u dentalnoj medicini. Imenične složenice s prvom osnovom *radio-* upotrebljavaju se u humanoj (34 pojavnice) i dentalnoj medicini (32 pojavnice), a rjeđe u veterinarskoj medicini (7 pojavnica). Isti je slučaj s pridjevima i priložima tvorenima od osnova iz prvih dviju tablica. *Rendgenski*, *rendgenološki* i *rendgenografski* u veterinarskoj se medicini spominju 44 puta, u dentalnoj medicini 14 puta, a humanoj medicini 7 puta. Za *radiološki* i *radiografski* u humanoj medicini nalazimo 67 pojavnica, u dentalnoj medicini 49 pojavnica, a u veterinarskoj medicini samo 2 pojavnice.

Ovakva raspodjela nesumnjivo upućuje na to da je u terminološkim podsustavima humane i dentalne medicine za područje koje obuhvaća dijagnostiku i terapiju ionizirajućim zračenjem prihvaćen naziv *radiologija*, dok u veterinarskoj medicini isto područje pokriva naziv *rendgenologija*.

Zaključak

Naziv *rendgen*, njegova pokrata, složenice čija je prva osnova te njihove pridjevne izvedenice izazivaju nedoumice i u stručnjaka i u lektora. Naziv *rendgen* postao je dijelom općeg leksika te je obrađen u suvremenim hrvatskim pravopisima koji propisuju varijante *rendgen* i *rengen*. *Rengen* od stručnjaka nije prihvaćen, a u praksi se uz taj oblik pojavljivao i *rentgen*. Suvremena znanstvena i stručna literatura pokazuje da je prevladao oblik *rendgen*, koji propisuje i aktualni pravopis. Nije ujednačeno ni pisanje pokrate naziva *rendgen* i njegovih tvorenica. Pravopisi propisuju RTG, RDG i rtg, a uz te se varijante u literaturi nalazi i Rtg. Nedoumice zatim uzrokuje i sinonimna upotreba pridjeva izvedenih od različitih tvorbenih osnova, *rendgenski*, *rendgenološki* i *rendgenografski*. Oni mogu biti zamjenjivi samo u nekim kontekstima, no u većini je višerječnih naziva ispravno upotrijebiti odnosni pridjev *rendgenski*. Ni *rendgenologija* i *radiologija* nisu uvijek zamjenjivi nazivi. Premda leksikografska izdanja često upućuju na to da je riječ o sinonimima, ova dva naziva dijele samo dio istog semantičkog polja, odnosno *rendgenologija* je dio *radiologije*. Zastupljenost tih dvaju naziva te složenica s prvom osnovom *rendgen-* i *radio-* unutar biomedicinskog područja pokazuje da je u humanoj i dentalnoj medicini prihvaćen naziv *radiologija*, dok se u veterinarskoj medicini gotovo isključivo govori o *rendgenologiji*. Nedoumice povezane s pisanjem naziva *rendgen*, njegovom pokratom, složenicama i pridjevnim izvedenicama te leksičke dvojbe o upotrebi naziva *rendgenologija* i *radiologija* pokazuju nam da je nužna izrada terminoloških baza i rječnika u kojima bi se dale smjernice za pravilnu upotrebu ovih naziva.

Literatura

- ANIĆ, V., J. SILIĆ (2001): Pravopis hrvatskoga jezika. Školska knjiga, Novi liber, Zagreb
- BABIĆ, S., B. FINKA, M. MOGUŠ (1996., 2004): Hrvatski pravopis. Školska knjiga, Zagreb
- BABIĆ, S., S. HAM, M. MOGUŠ (2005.): Hrvatski školski pravopis. Školska knjiga, Zagreb
- BABIĆ, S. (1995): Neka objašnjenja pravila i postupaka u hrvatskome pravopisu. Jezik, 43, 108-117.
- BABIĆ, S., M. ŽIC FUCHS (2007): Rječnik kratica. Nakladni zavod Globus, Zagreb
- BABIĆ, S. (2002): Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku. HAZU, Nakladni zavod Globus, Zagreb
- BADURINA, L., I. MARKOVIĆ, K. MIĆANOVIĆ (2007): Hrvatski pravopis. Matica hrvatska, Zagreb
- GJURAN COHA, A. (2011): Terminologizacija jezika medicinske struke. Medicina fluminensis, 47, 4-14.
- Hrvatska enciklopedija: <https://www.enciklopedija.hr/>
- HUDEČEK, L., M. MIHALJEVIĆ (2012): Hrvatski terminološki priručnik. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb
- JOZIĆ, Ž. (2013): Hrvatski pravopis. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb
- KEREKOVIĆ, S. (2019): Eponimi u jeziku prirodnih i tehničkih znanosti. Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 45, 135-155.
- Medicinski leksikon: <https://medicinski.lzmk.hr/>
- MRŠIĆ, D. (2000.): Eponimski leksikon. Matica hrvatska, Zagreb
- PADOVAN, I. (ur.) (2006): Enciklopedijski rječnik humanog i veterinarskog medicinskog nazivlja. HAZU, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb
- PEROŠ, K. (2017): Hrvatsko medicinsko nazivlje i engleske pokrate. Liječničke novine (Hrvatska liječnička komora), 163, 82-83.
- STRUNA: <http://struna.ihj.hr/>
- Školski rječnik hrvatskoga jezika: <https://rjecnik.hr/>
- TAFRA, B. (2003): Leksičke pogreške zbog sličnosti. Govor, XX, 431-448.